

1527 Waterschap Oudland van Standdaarbuiten, 1692-1958.

- INLEIDING
- INVENTARIS
- 1 Algemeen
- 2 Notulen
- 3 Bestuur
- 4 Personeel
- 5 Administratie
- 6 Financiën
- 6.1 Begroting, rekening en bijlagen
- 6.2 Overige stukken
- 7 Omslagen
- 8 Eigendommen
- 9 Werken
- 9.1 Waterkeringen
- 9.2 Watergangen
- 9.3 Sluizen en heulen
- 9.4 Bemaling
- 9.5 Wegen
- 9.6 Haven

INLEIDING

1527: INVENTARIS VAN HET ARCHIEF VAN WATERSCHAP HET OUDLAND VAN STANDDAARBUITEN, 1692-1958.

door

G.J. van Donschot.

Geïntervieweerd en uitgegeven in opdracht van het Hoogheemraadschap De Brabantse Bandijk.
Breda, 1976.

INLEIDING

In het midden van de 15e eeuw bestond op de plaats van de huidige gemeente Standdaarbuiten een gors, dat 'Standerbuyten' werd genoemd, waarschijnlijk een verbastering van ' 't Sant daar buyten'. Dit gors beschouwden de Heren van Bergen op Zoom als behorend tot hun gebied. Maar ook de Heren Van Breda, met name Engelbert Van Nassau, wierpen een begerige blik op dit gors en zij beschouwden het als een aanwas van de heerlijkheid Niervaert (tegenwoordig gemeente Klundert e.o.). Tenslotte besliste de Grote Raad van Mechelen in 1510 dat het gors, evenals nog andere naburige gebieden, waarover de Heren het oneens waren, tot het land van Bergen op Zoom behoorde.

Na deze uitspraak werden voorbereidingen getroffen om het gors rijp voor bedijking te maken. Het werd daartoe met sloten doorsneden en in 1523 bleek het gereed voor indijking. Op 4 november 1523 viel daarover de definitieve beslissing. De nieuwe polder zou c.a. 820 bunder omvatten. In 1526 kwamen de dijkwerken gereed. De gronden werden in pacht uitgegeven en in 1528 stelde de Heer van Bergen op Zoom regels vast voor het bestuur en de bewoning van de nieuwe polder; daarna volgde de uitzetting van de plaats, bestemd voor de kerk en de pastorie, waarmee het dorp

Standdaarbuiten was geboren 1) .

Het bestuur van de polder bestond uit een dijkgraaf en twee gezworenen, bijgestaan door een secretaris-penningmeester. In 1846 werden de stemgerechtigde ingelanden erkend als college 2) . De naam van de polder was lange tijd 'Het Land van Standdaarbuiten', maar nadat in 1612 het 'Nieuwland', ten westen van de polder, was ingedijkt, kreeg de bestaande polder de naam 'Het Oudland'. Dergelijke voorbeelden om polders op deze wijze van elkaar te onderscheiden zijn er talloze te vinden in westelijk Noord-Brabant: We kennen een Oudland van Zevenbergen, de Oude Fijnaart, ter onderscheiding van de Nieuwe Fijnaart, de Oude Appelaar tegenover de Jufvrouwenpolder of Nieuwe Appelaar, enz.

De polder heeft, voorzover bekend, weinig last gehad van overstromingen, te meer omdat het gebied in de omgeving vrij kort na het ontstaan van het Oudland werd ingepolderd. Toch had de polder meermalen moeite om een goede afwatering te bewerkstelligen. Aanvankelijk loosde de polder via drie sluizen rechtstreeks op de rivier de Mark. Deze sluizen worden reeds in 1694 vermeld als de 'dorpssluis', 'de sluis bij Jan Heine Vos' en de 'oostsluis'. In 1718 bestond al de eerste molen bij het dorp; dan is er tenminste sprake van het onderhoud van de Molenvliet. In 1725 vond in ieder geval onderhoud aan de molen zelf plaats 3) .

In 1771 vond men dat de sluis in de boezem van de watermolen te klein was, waarna de sluis werd vergroot. Dit middel mocht echter niet baten 4) . Een jaar later vindt een doorlichting plaats van alle werken in de polder, om tot een verbetering van de afwatering te komen. Dit leidde tot het voorstel om een waterleiding te graven, dwars door de Prins Hendrik Polder en aan het einde daarvan een sluis te leggen. De nieuwe waterleiding en sluis kwamen voorlopig nog niet tot stand, omdat de ingelanden de kosten te hoog vonden.

Omstreeks 1780 namen de klachten over de slechte uitwatering weer toe, wat in 1781 leidde tot het voorstel voor een tweede watermolen. Daarna volgden de voorstellen elkaar in snel tempo op: in 1787 een nieuwe sluis in het Middelpand, in 1788 uitwatering via het 'Nieuweland' en, teruggrijpend op een vroegere plan, uitwatering door middel van een sluis in de Prins Hendrik Polder. In 1789 kreeg de polder van de Heren van Bergen op Zoom toestemming voor een sluis aan de Mark in de dijk van de Prins Hendrik Polder en in 1790 werd deze aanbesteed 5) .

Een achttal jaren later is de toestand weer verslechterd. Men besluit dan om de helft van de polder af te wateren op 'Bloemendaal'. In 1800 wordt daartoe een contract afgesloten met de polder van Bloemendaal. Het 'Oudland' projecteerde daartoe een sluis aan de Noordhoek, welk werk in december 1800 reeds voltooid was. Enkele jaren later rezen moeilijkheden met 'Bloemendaal'; deze polder stond slechts lozing via de sluis bij Noordhoek toe, wanneer de eigen polder daarvan geen overlast ondervond 6) .

In 1802 kwam van vele zijden het verzoek naar voren om de rivier de Mark en Dintel af te sluiten. Deze was door de jaren heen erg verzand, waardoor veel aanliggende polders, zoals het 'Oudland', moeilijkheden ondervonden met de afwatering. Nadat in 1808 de dichting van die rivier inderdaad tot stand kwam, was ook het 'Oudland' aanvankelijk verlost van wateroverlast. De sluis bij Noordhoek werd afgedamd, zowel omdat die overbodig was geworden, als ook om jaarlijks f.800,- uit te sparen, welke som aan 'Bloemendaal' verschuldigd was voor de uitwatering via die polder.

Jammer genoeg stortten na ongeveer één jaar de sluizen van de Mark en Dintel in en begon de ellende van de wateroverlast opnieuw: de haven van Standdaarbuiten verzandde, wat leidde tot de dichtslibbing van de molensluis. In 1817 besloot de polder een tweede molen te bouwen (Bovenmolen). Het jaar daarop werd dit werk aanbesteed voor f. 1.643,--. De molen was buitendijks gebouwd aan de monding van de Oostvliet in de zogenaamde Frederiksgorzen 7). Voorlopig was de polder weer uit de zorgen, te meer omdat in 1828 de rivier de Mark en Dintel opnieuw werd afgesloten en nadien regelmatig is verdiept en anderszins verbeterd 8) .

De Boven en Benedenmolen zijn in 1879 en 1880 afgebroken en vervangen door één stoomgemaal. Dit werd gebouwd op de plaats van de Bovenmolen. Hiervoor sloopt het bestuur een lening van f.15.000,--. Het gemaal kreeg de naam 'De Eersteling'. De stoommachine is in 1915 vervangen door een zuiggasmotor. In 1936 kwam een gedeelte van de Frederiksgorzen nabij het gemaal onder beheer van het 'Oudland'. De ingelanden wilden in 1951 overgaan tot electrificatie van het gemaal. Gedeputeerde Staten opperde hier tegen bezwaren, waarna de ingelanden hun besluit introkken. Wel is de zuiggasmotor in 1951 vervangen door een dieselmotor, terwijl in 1957 het scheprad van het gemaal werd vervangen door een vijzelinstallatie 9) .

Na de opheffing van het waterschap 'Het Oudland van Standdaarbuiten' en de oprichting van het waterschap 'De Striene' in 1958 heeft het gemaal 'De Eersteling' nog tot 1967 dienst gedaan. De afwatering is daarna in een groter verband opgenomen.

Archief en inventarisatie

De bewaring van het archief geschiedde tot de overdracht in 1974 op het gemeentehuis van Standdaarbuiten. Bij de grote brand aldaar in juli 1760 is het archief grotendeels vernietigd. 10) Alleen twee resolutieboeken en enkele losse stukken dateren van vó³² die tijd.

Combinaties van functies (dijkgraaf burgemeester, penningmeester gemeente secretaris), alsook de bewaring van het polderarchief tezamen met het gemeente archief, leidde ertoe, dat een zekere vermenging der archieven optrad. Ook de band van het Oudland met het Nieuwland was sterk: er waren in bepaalde periodes gezamenlijke bestuursfuncties, met name wat de voorzitter en de secretaris penningmeester betrof. Dit leidde ertoe dat tussen 1837 en 1845 gecombineerde vergaderingen werden gehouden en dat beide waterschappen één notulenboek gebruikten. Ook werden brieven verstuurd, uit naam van beide polders 11) . Na de Tweede Wereldoorlog ontstond een gelijksoortige situatie, maar vermenging van beide archieven geschiedde toen in mindere mate. Door middel van verwijzingen over en weer zijn de vermengingen zoveel mogelijk ondervangen. Daar het archief zeer incompleet bewaard is gebleven, werd de vernietiging beperkt tot de dubbelen. Het archief beslaat na de inventarisatie 3,5 m'.

Aantekeningen:

1. A. Delahaye 'De polders van het waterschap De Striene'. In: Publikaties van het Archivariaat 'Nassau-Brabant' no. 31.
2. Invent nr. 7 en 12.
3. Invent nr. 7. Zie ook A. de Geus/E.C.B. van Rappard 'Statistiek tableau der polders in Noord-Brabant', 1843. Hierin wordt de stichting van de eerste molen ten onrechte gesteld op 1738.
4. Invent nr. 9.
5. Invent nr. 10.
6. Invent nr. 293 en R.A. 's-Hertogenbosch 'De archieven van de rentmeesters van Prins Frederik en hun opvolgers'. Invent nr. 651.
7. Invent nr. 294.
8. G.W.G. van Bree 'Het heemraadschap van de Mark en Dintel. Tijdvak 1804-1830.' In: Publikaties van het Archivariaat 'Nassau-Brabant' no.14.
9. Invent nr. 296.
10. Invent nr. 41.
11. Invent nr. 12 en archief van het Nieuwland, invent nr. 8 en 16.

INVENTARIS

1 Algemeen

1. Reglement voor 'den Lande van Standdaarbuiten', vastgesteld vanwege de Heer van Bergen op Zoom; afschriften ca. 1745, 1803 en 1850, 1744. 3 katernen in 1 omslag.

2. Reglement voor 'Den Lande van Standdaarbuiten', en Provinciale Bladen van 1818 no. 10 en 1822 no. 36 en 88, betreffende de benoeming van dijkcolleges en polderbesturen; afschriften ca. 1822, 1744, 1818 en 1822. 1 katern en 1 stuk in 1 omslag.

p.m. Reglement van de polders het Oudland en van Mancia Winterpolder, gezegd het Nieuwland, 1835.

N.B.: Zie archief 1528 Nieuwland, inv.nr. 1.

3. Huishoudelijk reglement, opgesteld door de ingelanden, 1848. 1 katern.

4. Verordening betreffende de wijze van afkondiging van de polderverordeningen, 1878 en 1879. 1 omslag.

5. Ingekomen stukken betreffende het Algemeen Waterschapsreglement voor Noord-Brabant, 1920-1940. 1 omslag.

6. Stukken betreffende het bijzonder reglement 1922-1950. 1 omslag.

2 Notulen

7-12 . Resoluties en notulen van de dijkgraaf en gezworenen, 1692-1870. 6 delen.

7. 1692 juni 3-1749 mei 10

N.B. Voornamelijk aanbesteding van werken. Het deel is beschadigd.

8. 1727 mei 13- 1768 juni 21

N.B. De besluiten van 1727 tot 1731 zijn gekopieerd uit het vorige deel. De besluiten betreffen voornamelijk aanbestedingen van werken en verpachtingen van eigendommen. Het deel is beschadigd.

9. 1768 oktober 13-1781 augustus 27

N.B. Het deel is beschadigd.

10. 1782 mei 15-1797 mei 19

N.B. Het deel is beschadigd.

11. 1797 (mei)-1825 mei 6

N.B. Het deel bevat tevens aanbestedingen van werken en afschriften, van ingekomen stukken. p.m. 1837-1845.

N.B. Betreft vergaderingen, gecombineerd met het Nieuwland. Zie archief 1528 Nieuwland inv nr. 18.

12. 1846 augustus 14-1870 januari 16.

N.B. Bevat tevens notulen van de stemgerechtigde ingelanden, alsook afschriften van ingekomen en uitgaande stukken, waaronder van het Nieuwland.

13-17. Notulen van stemgerechtigde ingelanden en van het bestuur, 1870-1957. 3 delen en 2 omslagen.

13. 1870 april 17-1884 mei 6

N.B. Bevat tevens afschriften van ingekomen en uitgaande stukken en van processen-verbaal en bekendmakingen.

14. 1898 mei 3-1935 mei 28

N.B. Bevat tevens afschriften van processen-verbaal.

15. 1936 mei 26-1943 april 20. (omslag).

N.B. Betreft alleen vergaderingen van stemgerechtigde ingelanden.

16. 1936 juli 5-1944 maart 15. (omslag).

N.B. Betreft alleen vergaderingen van het dagelijks bestuur.

17. 1947 juni 17-1957 april 30.

N.B. Voor notulen van het dagelijks bestuur 1946-1947 januari, zie archief 1528 Nieuwland, inv nr. 8.

18. Notulen der gecombineerde vergadering van de ingelanden van de waterschappen 'het Oudland van Standdaarbuiten', 'Het Nieuwland of Mancia Winterpolder' en de 'Prins Hendrik of Mancia Zomer Polder', betreffende door de provincie voorgestelde samenvoeging van polders en waterschappen, 1957, april 23. 1 stuk.

3 Bestuur

19. processen verbaal van eedsaflegging door bestuursleden en een secretaris penningmeester, 1834-1842. 1 omslag.

20-21. Lijsten van en stukken betreffende stemgerechtigde ingelanden, (1860)-(1953/54). 2 bundels.

20. (1860)-1907

N.B. De lijst van (1860) bevat tevens de ingelanden van het Nieuwland.

21. 1916/17-1953/54

22. Stukken betreffende de leden van het dagelijks bestuur, 1917-1946. 1 omslag.

4 Personeel

23. Stukken betreffende het personeel in het algemeen, 1886 en 1916-1949. 1 omslag.

24. Stukken betreffende de pensioenen van het personeel, 1923-1959. 1 omslag.

25. Stukken betreffende de secretaris penningmeesters P. en C. van Rooy en L.A. Mol, 1922-1954. 1 omslag.

N.B. Voor eedsaflegging van Johannes Jacobus van Breda zie inv nr. 19.

26. Stukken betreffende de dijkbode en sluiswachter Jean Pierre Bourget, 1724. 1 omslag.

27. Stukken betreffende de machinist J.M. Timmers, 1913-1953. 1 omslag.

N.B. Zie ook het dossier van A. van de Nobelen en M. Verhulst, inv nr. 28.

28. Stukken betreffende de wegwerkers A. van de Nobelen en M. Verhulst, 1922-1953. 1 omslag.

29. Stukken betreffende de arbeiders in losse dienst, Adam de Jong, Jacobus van de Klundert, Nicolaas van de Bemt en Seb. De Jong, 1926-1935. 1 omslag.

p.m. Stukken betreffende C. Machielse en A. Siemons, 1953-1957.

N.B. Zie archief 1530 waterschap 'De Striene' (personeelsdossiers).

5 Administratie

p.m. Register van uitgaande stukken van het Oudland en van het Nieuwland, 1834-1846.

N.B. Zie archief 1528 Nieuwland, inv nr. 18.

30-31 Registers van uitgaande stukken, 1884-1936. 2 delen.

30. 1884 augustus 2-1936 april 18

N.B. Bevat de voornaamste brieven, voornamelijk gericht aan de provincie; deze brieven komen niet voor in het register van 1891-1922, inv nr. 31.

31. 1891 mei 12-1922 januari 7

32. Indicateur van ingekomen en uitgaande stukken, 1936-1940. 1 deeltje.

33. Ingekomen stukken, algemeen, 1919-1955. 1 omslag.

34-37. Circulaires van de provincie, 1826-1952. 4 omslagen.

34. 1826-1939

35. 1940-1941

36. 1942-1945

37. 1946-1952

38. Repertoire van zegelplichtige akten, 1816-1860. 1 omslag.

N.B. Over 1829 en 1831 niet aanwezig.

39. Stukken betreffende de benodigdheden, inrichting en controle van de administratie, 1916-1950. 1 omslag.

40. Stukken betreffende het archief, 1924-1960. 1 omslag.

6 Financiën

6.1 Begroting, rekening en bijlagen

41-237. Begrotingen, rekeningen en bijlagen, 1760-1957/58. omslagen

N.B. De rekeningen, begrotingen en bijlagen zijn per dienstjaar in één omslag verenigd. Het dienstjaar 1904/05 loopt van januari 1904-30 juni 1905. De volgende dienstjaren van 1 juli tot 30 juni.

Van Theodorus Louis Drabbe

41. 1760

42. 1761

N.B. gepresenteerd door David de Vos

43. 1762

44. 1763

45. 1764

46. 1766

47. 1766

48. 1767

49. 1768

50. 1769

51. 1770

52. 1771

53. 1772

Van Hendrik Marinus van Rijssen

54. 1773

55. 1774

56. 1775

57. 1776

58. 1777

59. 1778

60. 1779

61. 1780

62. 1781

63. 1782

64. 1783

65. 1784

66. 1785

67. 1786

68. 1787

69. 1788

70. 1789

71. 1790

72. 1791

N.B. Gepresenteerd door de wed. A. Sneukelaar.

Van Jacobus Fredericus Schadden

- 73. 1792
- 74. 1793

Van Willem Lelyveld van Cingelshouck

N.B. Vanaf 1799 gepresenteerd door Jacobus Fredericus Schadden.

- 75. 1794
- 76. 1795
- 77. 1796
- 78. 1797
- 79. 1798
- 80. 1799
- 81. 1800
- 82. 1801
- 83. 1802
- 84. 1803
- 85. 1804
- 86. 1805
- 87. 1806
- 88. 1807
- 89. 1808
- 90. 1809
- 91. 1810

Van Jacobus Fredericus Schadden

N.B. Vanaf 1829 gepresenteerd door notaris Johannes Jacobus van Breda.

- 92. 1811
- 93. 1812
- 94. 1813
- 95. 1814
- 96. 1815
- 97. 1816
- 98. 1817
- 99. 1818
- 100. 1819
- 101. 1820
- 102. 1821
- 103. 1822
- 104. 1823
- 105. 1824
- 106. 1825
- 107. 1826
- 108. 1827
- 109. 1828
- 110. 1829
- 111. 1830
- 112. 1831
- 113. 1832
- 114. 1833
- 115. 1834

Van Johannes Jacobus van Breda

- 116. 1835
- 117. 1836
- 118. 1837
- 119. 1838

120. 1839
121. 1840
122. 1841
123. 1842
124. 1843
125. 1844
126. 1845
127. 1846
128. 1847
129. 1848
130. 1849
131. 1850
132. 1851
133. 1852
134. 1853
135. 1854
136. 1855
137. 1856
138. 1857

Van Petrus Cornelis van Campenhout

139. 1858
140. 1859
141. 1860
142. 1861
143. 1862
144. 1863
145. 1864
146. 1865
147. 1866
148. 1867
149. 1868
150. 1869
151. 1870
152. 1871
153. 1872
154. 1873
155. 1874
156. 1875
157. 1876
158. 1877
159. 1878
160. 1879

Van Hubertus Snoeks

161. 1880
162. 1881
163. 1882
164. 1883
165. 1884
166. 1885
167. 1886
168. 1887
169. 1888
170. 1889
171. 1890

Van P. Bogaerts

- 172. 1891
- 173. 1892
- 174. 1893
- 175. 1894
- 176. 1895
- 177. 1896
- 178. 1897
- 179. 1898
- 180. 1899
- 181. 1900
- 182. 1901
- 183. 1902
- 184. 1903
- 185. 1904/05
- 186. 1905/06
- 187. 1906/07

Van P.J. van Rooy

- 188. 1907/08
- 189. 1908/09
- 190. 1909/10
- 191. 1910/11
- 192. 1911/12
- 193. 1912/13
- 194. 1913/14
- 195. 1914/15
- 196. 1915/16
- 197. 1916/17
- 198. 1917/18
- 199. 1918/19
- 200. 1919/20
- 201. 1920/21
- 202. 1921/22
- 203. 1922/23
- 204. 1923/24
- 205. 1924/25
- 206. 1925/26
- 207. 1926/27
- 208. 1927/28
- 209. 1928/29
- 210. 1929/30

Van C.A. van Rooy

- 211. 1930/31
- 212. 1931/32
- 213. 1932/33
- 214. 1933/34
- 215. 1934/35
- 216. 1935/36
- 217. 1936/37
- 218. 1937/38
- 219. 1938/39
- 220. 1939/40
- 221. 1940/41
- 222. 1941/42

223. 1942/43
224. 1943/44

Van M. Bogaarts

225. 1944/46

Van L.A. Mol

226. 1946/47
227. 1947/48
228. 1948/49
229. 1949/50
230. 1950/51
231. 1951/52
232. 1952/53
233. 1953/54
234. 1954/55
235. 1955/56
236. 1956/57
237. 1957/58

6.2 Overige stukken

238. Stukken betreffende de aflossing van een geldlening, groot f.2.000.00, aangegaan in 1800, 1800-1893. 1 omslag.

239. Stukken betreffende een geldlening groot f.12.000,00, aangegaan in 1817, 1817-1869. 1 omslag.

240. Opdracht van de dijkgraaf en gezworenen aan de penningmeester, om een bijdrage van f .75,00 te geven voor de bouw van een torentje op het raadhuis van de gemeente Standdaarbuiten, 1856. 1 stuk.

241. Stukken betreffende afgesloten geldleningen, 1880-1958. 1 omslag.

242. Stukken betreffende de aflossing van de geldlening, groot f. 23,000,00, aangegaan in 1895, 1896-1930. 1 bundel.

243. stukken betreffende de aflossing van de geldlening, groot f. 7.000,00, aangegaan in 1915 voor vernieuwing van het stoomgemaal, 1917-1935. 1 bundel.

244. Stukken betreffende een geldlening, groot f. 1.900,00, aangegaan voor de aankoop van een weegbrug, 1923-1928. 1 omslag.

245. Stukken betreffende de verzekering tegen fraude van de penningmeester, 1937-1942. 1 omslag.

246. stukken betreffende een kasgeldlening, groot f. 3.500,00, aangegaan om de kosten te dekken van het rechtsgeding tegen G., Sitters te Standdaarbuiten, 1939-1943. 1 omslag.

247. Ingekomen stukken van het accountantskantoor v/h W. Kreukniet te Bergen op Zoom, welk kantoor de financiële administratie verzorgde, na de schorsing van de secretaris C. de Rooy, 1945. 1 omslag.

7 Omslagen

248-253. Leggers van belastbare percelen, ca. 1840-1942. 5 delen en 1 bundel.

248. ca. 1840. (in plano).

N.B. Bevat tevens de belastbare percelen van het Nieuwland. Het deel bevat 8 kaarten van de polders met de indeling der kavels. Het draagt de benaming 'Veldboek'.

249. ca. 1841. (in plano).

250. ca. 1860. (in plano).

251. ca. 1920. (in plano).

252. ca. 1930. (bundel).

253. 1942

254. Uittreksel uit de kadastrale tafel van de gemeente Standdaarbuiten, secties A-D, met de eigenaren, zoals op 30 december 1840 geregistreerd, 1841. 1 deeltje.

N.B. Bevat ook percelen en eigenaren van het Nieuwland.

255-257. Kohieren van de omslag 1856-1957/58. 3 bundels.

255. 1856-1903

256. 1904/05-1920/21

257. 1921/22-1957/58

258. Stukken betreffende de inning van de waterschapslasten, 1812-1953. 1 omslag.

259. Stukken betreffende verandering van eigenaar van eigendommen in de polder. 1812 en 1824. 1 omslag.

8 Eigendommen

260. Stukken betreffende de verhuur van de boezemgronden, 1827-1956. 1 omslag.

261. Akten van verpachting van het haven en liggeld, 1830-1881. 1 omslag.

N.B. Vanaf 1855 tevens van de visserij in de haven. De omslag bevat tevens een extract uit de verpachting over 1830, waarin het reglement en de tarieven van het haven en liggeld worden vermeld. Voor verpachting van het havengeld vóór 1830 zie inv nr. 8.

262. Stukken betreffende de verpachting van de haven voor de visserij, 1881-1942. 1 omslag.

N.B. In de verpachtingsakte van 1881 en 1883 van 1881 en 1883 wordt tevens de ontvangst van het havengeld verpacht.

263. Stukken betreffende de verkregen concessies om havengelden te heffen, 1883-1953. 1 omslag.

264. Staten houdende opgaven van ontvangen haven en liggelden, 1884-1943. 1 bundel.

265. Akte van verhuur der woning, gelegen in de boezem, 1889. 1 stuk.

266-267. Stukken betreffende de verpachting van het gras langs de wegen en van de bagger uit de sloten, 1827-1953. 2 omslagen.

266. 1827-1879

267. 1880-1953

268. Verkoopakte van baggergrond, aan de mond van de haven gelegen, 1844 en 1849. 2 katernen.

269. Stukken betreffende de tiendrechten, gevestigd geweest op gronden onder de gemeente Standdaarbuiten, 1825 en 1909-1915. 1 omslag.

270. Stukken betreffende in erfpacht uitgegeven gronden, 1844 en 1937-1938. 1 omslag.

271. Stukken betreffende de ontvangen damgelden, 1801-1956. 1 omslag.

272. Stukken betreffende de weegbrug, 1923-1953. 1 omslag.

N.B. Zie ook inv nr. 244.

273. Stukken betreffende de uitoefening van het visrecht in de hoofdsloten, 1936, 1955 en 1958. 1 omslag.

274. Akte van verkoop van een gedeelte weg op de Buitendijk onder Standdaarbuiten, nabij de percelen kadastraal bekend gemeente Standdaarbuiten, sectie B, no. 637 en 484, aan de gemeente Standdaarbuiten, 1951. 1 katern.

275. Stukken betreffende het herstel van de oorlogsschade, bestaande uit de kosten, gemaakt voor het opruimen van een neergestort vliegtuig, 1953. 1 omslag.

276. Stukken betreffende de verzekering van eigendommen, 1954-1958. 1 omslag.

277. Stukken betreffende de aankoop van een perceel grond, groot 1.147, 5 vierkante meter, kadastraal bekend gemeente Standdaarbuiten, sectie B. no. 560 (boezemgrond aan de Molendijk), 1957-1958. 1 omslag.

9 Werken

9.1 Waterkeringen

278. Legger van waterkeringen, met begeleidend schrijven, 1906. 1 katern en 1 stuk.

279. stukken betreffende het beheer en onderhoud en het toezicht op de dijken, 1776-1958. 1 omslag.

N.B. Zie ook inv nr. 7, 8 en 11.

9.2 Watergangen

280. Stukken betreffende het toezicht op de watergangen, 1776-1947. 1 omslag.

281-283. Bestekken betreffende het schouwbaar maken van de watergangen en de haven, 1827-1955. 3 omslagen.

N.B. Zie ook inv nr. 7, 8 en 11.

281. 1827-1859

282. 1860-1896

283. 1920-1955

N.B. Betreft alleen de watergangen. In de bestekken worden soms ook de watergangen van het Nieuwland aanbesteed.

284. Stukken betreffende het onderhoud van de scheidingssloot tussen de polders het Oudland en het Nieuwland enerzijds en de Bloemendaalse polder anderzijds, 1857-1887. 1 omslag.

285-286. Leggers van de waterleidingen, 1879 en 1909. 2 omslagen.

285. 1879. (in plano).

N.B. Betreft legger A. (waterleidingen, waarvan de loop zich beperkt tot de polder) en B. (waterleidingen waarvan de loop zich niet beperkt tot de polder); B. no.1 ontbreekt.

286. 1909

N.B. Betreft alleen legger A.

287. Correspondentie over de vaststelling en wijziging van de leggers. 1879 en 1908-1909. 1 omslag.

288. Keuren op de waterleidingen, met bijbehorende correspondentie, 1909-1944. 1 omslag.

289. Stukken betreffende het toezicht op de waterleidingen, 1948-1955. 1 omslag.

290. Stukken betreffende het plaatsen van peilschalen, 1950/1956. 1 omslag.

9.3 Sluizen en heulen

291-292. Stukken betreffende de sluizen, heulen en duikers, 1830-1951. 2 omslagen.

291. 1830-1852

N.B. Zie ook inv nr. 7, 8 en 11.

292. 1921-1951

9.4 Bemaling

293. Stukken betreffende de bemaling en de uitwatering in het algemeen, 1817-1949. 1 omslag.

N.B. Zie ook archief 1513 Bloemendaal en Bloemendaal en in uitwatering gecombineerde Polders, inv nr. 509.

294. Stukken betreffende de windwatermolen, 1817-1881. 1 omslag.

295. Stukken betreffende het onderhoud en de verzekering van de watermolens, 1852-1860. 1 omslag.

296. Bestek voor het verdiepen van het kanaal vanaf de watermolen tot aan de plaats van het te maken stoomgemaal, 1879. 1 stuk.

297. Stukken betreffende het gemaal 'De eersteling', 1879-1957. 1 pak.

N.B. Zie ook inv nr. 243.

298. Kaart van 8 percelen aan de Molendijk langs de boezem van het gemaal, door de landmeter A. van Gils, 1885. 1 stuk.

9.5 Wegen

299-300. Stukken betreffende het beheer en onderhoud van de wegen, 1820-1958. 2 omslagen.

299. 1820-1931
N.B. Zie ook inv nr. 7, 8, 11 en 280
300. 1932-1958

9.6 Haven

301. stukken betreffende de verwerving, het beheer en het onderhoud van de haven, (1723) en 1809-1948. 1 omslag.

N.B. Zie ook inv nr. 281 en 282.

302. reglement en verordening van politie op het gebruik van de haven, ca. 1758 en 1825-1934. 1 omslag.

303. Stukken betreffende de brug over de haven, aangelegd door de suikerfabriek, 1867-1869 en 1906. 1 omslag.

N.B. Tekening van brug in plano.

304. Stukken betreffende de verkoop van de haven aan de gemeente Standdaarbuiten, 1948-1952. 1 omslag.